

מקח טעות

שבוע ה'

- ◀ גמ' ב"ב ורשב"ם דף צב. אתמר – דף צב: סימן (2-3)
- ◀ ריטב"א ד"ה ושמאל אמר עד וא"ת (4)
- ◀ רא"ש ב"ק פ"ה סי' א' (4)
- ◀ פלפולא חריפתא אות ב' (5)
- ◀ טור חו"מ סי' רל"ב אות כ"א (5)
- ◀ שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' כ"ג (6)
- ◀ ערוך השלחן חו"מ סי' רל"ב סעי' ל"ו (6)

שבוע ו'

- ◀ גמ' ב"ב דף צ. אין מוסיפין – דף צ: שתותא מלבר (7)
- ◀ רשב"א שם ד"ה הא דאמרי (7)
- ◀ גמ' ב"ב דף קג: מתני' – יותר מכאן יעשה חשבון (8)
- ◀ רמב"ן שם ד"ה מתני' וד"ה והוי יודע (8)
- ◀ רמב"ם הל' מכירה פרק ט"ו הל' א וב' – וראב"ד, מגיד משנה, וכסף משנה שם (9)
- ◀ שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' א', באר הגולה אות א', סמ"ע ס"ק ב' (10)
- ◀ ערך ש"י חו"מ סי' רל"ב סעי' א' (10)

(א) כ"ק מה" (ב) עין חוסי
לעיל סא: ד"ה ארבעה
והכתובות ע"ה ד"ה על
(ג) לעיל פנ"ג (ד) לעיל
סד"ג (ה) עין ספד"ה לא
(ו) [כ"ק מה" (ז) עין
חוסי לעיל לה" ד"ה ומה",
(ח) דף ע"ז.

הנהגות הב"ה

(א) גמ' לשחיטה מכריתו
לן אמאי ולמה אי:

גליון הש"ס

גמרא המוכר שור.
פי' ירושלמי פ"ה
דשחיטה על מחנה
דנשי"ל לא ימכור לו
פרה הסורסת בשחיטה:
רשב"ם ד"ה (יב"ח)
לומר] [שחיטה] ב"ו
ואפילו שני חד
סביביו ברי. הנהו לי
כלל המזוק אומר פ"י
גם לסומכוס אין מולין
ממנו דקדקו מלמדי
דנשי"ל השולל אחר
שורה מה והמשאל
אין יודע פטור ולפ"י
בבב"ר ובבב"א
יבב"ר ק"ל ה"א הם דלן
כלל ממוק ולא חוק
מרי"ק גם לרע"ה מולין:

ליקוטי רש"י

לנכנסתא. לשחיטה.
בבב"ר רד"א. יקר' (ב"ק
טו.)

הנהגות וצינים

(א) צ"ל דרוב זרע
פשתן (רש"י עיי"ש):
(ב) דנשי"ל דיתחייב
באחריות (באה"מ):
(ג) ג"ש לחוסר היינו
לשחוט (רשב"ם תמ"ו):
(ד) שם במשנה איתא אם
מכח מדינה היא מכרין לו
מן חבורו (רש"י):
(ה) הוספות בסוגיות
מרבועות ע"פ הגמ' שם
(ו) וחיבת "כר"ם—רמא
מיותר עיי"ש: (ז) דרובא
קר' (נכ"ח):

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

צב.

פירות. ורש"י גינה שאינם נאכלים חייב באחריות.
חייבה אמאי חייב באחריות לימא ליה מה שלא נמחו
לפי שלא זרעה אותם כוונן שהיו ראויים לזריעה דהכי אמרי' בהמקבל
(ב"מ דף קס:) דמנן המקבל שדה מחצירו ואכלה חגב או נשדפה אם

מכח מדינה [היא] מנכין לו מן
הדמים^(א) ואמר עלה ר"ל גמ' (ס"ז קי):
לא שטו אלא שזרעה ונמחה ואכלה
חגב אבל זרעה ולא נמחה מצי אמר
ליה [פעל הקרקע] כל (כ"ו) [ימין]
זרע זרע ליה [ואולי] כו' (כ"ו) ויש לומר
דהתם מיירי במכח מדינה דכולהו
באגי נמי לא נמחו וליה לן למימר
שכל צני באגי זרעו זרע שאינו ראוי
לזריעה אי נמי הכא מיירי דלאגלא
מילתא למפרע שלא היו ראויין
לזריעה כלל וכן משמע בגמרא דאיכא
למאן דמחייב לשלם אפי' ההואה
ואין סברא לחייב כלל כל ההואה
אלא כשלא היו ראויין כלל לזריעה
ודע המוכר שלא הייתה ראויה

לזריעה: [ו]י"חזי אי דמי רדיא וכו'. דלפי' לרע"ה (לעיל טו:) דלית לכו
דאין הדמים ראיה היינו דוקא דרובא דקרו' לנמך כמד דרובא
וחוקה מסייעין למוכר ולהכי אין הדמים ראיה להכחיש רוב וחוקה
ואפי' לפי ספרים דגרסי' דאיכא דקרו לנמך כו' ולא גרסי' רובא
מכל מקום אין כח דמים להכחיש חוקה אבל הכא דרובא לרדיא
וצני ואיכא חוקה כנגד אותו רוב שהמוכר מוחזק אפי' רענ מודו
דש לדמים ראיה לסייע לרוב או לחוקה וצ"חזי אחי שפיר הוה
דש פירק המינה (ב"ק דף ק"ה ט"ז) אפילו אליבא דרב גבי היינו
כד היינו חזית דקאמר לא לריכא דרובא קרו לחציא חציא
ולכא כדא מהו דמימא זיל בחר רובא קמ"ל דאין הולכין בממון
אחר הרוב דלפילו רב מודה התם דאין הולכין אחר הרוב כיון
דדמים מסייעין לבעל הכד המוחזק והוא הדין דה"מ למימר התם
איכא מהו דמימא זיל בחר חוקה קמ"ל דאין הולכין בממון אחר
חוקה אלא אחר הרוב אם היו דמים מסייעים לרוב אבל זה לא היה
שום חידוש לרב וימיה צלאו הכי מפרש רש"י חס דלתי אפילו כרב
משום דיכול לומר המוכר ללוקח קים לי בנפשי שאני מן המייעוט
דקרו לכדא חציא וכשהמנה עמו חציא לא אינן אלא כד אבל הכא
במוכר שור ונמלא עתה אילי בחר רובא דוצני לרדיא והיו מקם
טעות דלא מצי אמר ליה מוכר ללוקח אמה מן המייעוט דוצני לשחיטה:
למאי נפקא בינה פ"ה רמ"ה. לעיל בהמוכר את הספינה
(דף טו:) גבי יפות ונמלא רעות ואף על גב דאיידי
שוה בשוה לא צ"י מצי נפקא מינה דצהדיא מוקמינן מתניתין
דהתם כשהוקרו והואלן אף חייבה דהכא אמאי לא מוקי לה
הכי דנפקא מינה כגון דבשעת לקיחה אייקור בישראל וקם
דמי רדיא אבל אחר כן הולך אי נמי כשאינה פחות משמות:
אי

לזרעה: [ו]י"חזי אי דמי רדיא וכו'. דלפי' לרע"ה (לעיל טו:) דלית לכו
דאין הדמים ראיה היינו דוקא דרובא דקרו' לנמך כמד דרובא
וחוקה מסייעין למוכר ולהכי אין הדמים ראיה להכחיש רוב וחוקה
ואפי' לפי ספרים דגרסי' דאיכא דקרו לנמך כו' ולא גרסי' רובא
מכל מקום אין כח דמים להכחיש חוקה אבל הכא דרובא לרדיא
וצני ואיכא חוקה כנגד אותו רוב שהמוכר מוחזק אפי' רענ מודו
דש לדמים ראיה לסייע לרוב או לחוקה וצ"חזי אחי שפיר הוה
דש פירק המינה (ב"ק דף ק"ה ט"ז) אפילו אליבא דרב גבי היינו
כד היינו חזית דקאמר לא לריכא דרובא קרו לחציא חציא
ולכא כדא מהו דמימא זיל בחר רובא קמ"ל דאין הולכין בממון
אחר הרוב דלפילו רב מודה התם דאין הולכין אחר הרוב כיון
דדמים מסייעין לבעל הכד המוחזק והוא הדין דה"מ למימר התם
איכא מהו דמימא זיל בחר חוקה קמ"ל דאין הולכין בממון אחר
חוקה אלא אחר הרוב אם היו דמים מסייעים לרוב אבל זה לא היה
שום חידוש לרב וימיה צלאו הכי מפרש רש"י חס דלתי אפילו כרב
משום דיכול לומר המוכר ללוקח קים לי בנפשי שאני מן המייעוט
דקרו לכדא חציא וכשהמנה עמו חציא לא אינן אלא כד אבל הכא
במוכר שור ונמלא עתה אילי בחר רובא דוצני לרדיא והיו מקם
טעות דלא מצי אמר ליה מוכר ללוקח אמה מן המייעוט דוצני לשחיטה:
למאי נפקא בינה פ"ה רמ"ה. לעיל בהמוכר את הספינה
(דף טו:) גבי יפות ונמלא רעות ואף על גב דאיידי
שוה בשוה לא צ"י מצי נפקא מינה דצהדיא מוקמינן מתניתין
דהתם כשהוקרו והואלן אף חייבה דהכא אמאי לא מוקי לה
הכי דנפקא מינה כגון דבשעת לקיחה אייקור בישראל וקם
דמי רדיא אבל אחר כן הולך אי נמי כשאינה פחות משמות:
אי

המוכר פירות. סתם ולא פירש אם לזריעה אם לאכילה:
והרע"ה הלוקח: ויא צמחו. לא מצטא פירות דאיכא
דוצין לזריעה ואיכא דוצין לאכילה ומצי למימר לאכילה מכרתי לך
ואין כאן מקח טעות כלל אלא אפילו זרע פשתן דרוב^(א) הפשתן הנקח
צטול לזריעה קוין אותו דכיון
דאיכא דוצין נמי לאכילה כדאמרין
(מ"ד דף ק"ה ט"ז) לזריעה דמימא
לכוחא איתו חייב באחריות דמצי
למימר לאכילה מכרתי לך דנמנונא
לא אולין בחר רובא דרובא כדנמנונא
בגמרא ודוקא זרע פשתן משום דחזי
לאכילה אבל זרעו גינה כגון זרע
כרוב וקפלוט שאינו נאכל כלל חייב
באחריות שרש"י ג' אומר זרעו כו'
הכי מפרש בגמרא: חייב באחריות.
דהוי מקח טעות והרי הוא כעצם
של זית ונמלא של שקמה יין ונמלא
תומך דהוי מקח טעות^(ב) וכל שכן כגון
דהתם מיהא איכא דמימא ליה צהכי
ואיכא דמימא ליה צהכי^(ג) אבל הכא

כיון דלאכילה לא חזו ולזריעה לא חזו אין לו תקנה אלא להסקה
ואפילו דמי עי"ס^(ד) לא ישלם לו לוקח דהא לא נהנה מהם כלום וגם
לא שלם טען יד דנחמייז באחריות^(ה) וכמי שאמר לו מוכר לך זרע
אחת דמי דודאי לזרע וצנייה: גמ' איתמר. לקמן פריך עלה
ממתניתין הלכך נקט לה הכא: ונמצא שדיה נגזן. קודם מכירה
ואין ראוי אלא לשחיטה: מוקח בשות. כיון ונמלא תומך והדרי וזי
כדמפרש טעמא לקמיה דרובא לרדיא וצני: יב"ד לומר י"ז ב"ו.
דנמנונא לא אולין בחר רובא אלא אחר טענה טובה: דשחיטה
מכרתי דף. דהא איכא דוצין לשחיטה ורובא לאו כלום הוא והוא
ליה כי פלגא ופלגא והנמלא מחצירו עליו הראיה ואפילו לסומכוס
דאמר בפרק שור שננה^(ו) ממון המוטל בספק חולקין וקיימא לן כוחיה"
דסתם לן תנא התם כוחיה ה"מ כגון שור שננה את הפרה ונמלא
עוצרה צדה ואין ידוע לביט דין היאך היה המעשה אם ילדה קודם
נגיחה או אחר כן "ואפילו טעין חד מינייה טענת צרי ואידך טענת
שמא כדאמרין התם "וכמו סבא ויבס צנסי ספק בפרק האולין
(גימ' דף ק"ה ט"ז) דקיימא לן חולקין משום דאין ידוע אם כן ט' לראשון
ויירשטו וקטו אן כ' ו' לאחרי וצני של יבס הוא אלא הכא שטו
ידעין היאך היה המעשה שחרי זה מכר לוה סתם ונתגלה הדבר
שהיה נגזן קודם לכן הכא מודה סומכוס דלא הוי ממון המוטל
בספק אלא אולין בחר ההוא שטוען יפה דכיון דרובא לא כלום
הוא לא היה לו למוכר לפרש אלא הלוקח הוה ליה למימר לרדיא
קבעינא ליה ומדלא פי' הפסיד ולא דמי לין ונמלא תומך (לעיל פ"ה) דהתם
יין קתעב מיניה דמוכר דהדיא: ה"ג וליחזי אי גברא דובין לרדיא
לרדיא אי גברא דובין לנכנסתא. לומר ה"ד דפליגי רב
ושמואל ליחזי אי האי גברא עובד אדמה הוא ולא טענ ורגיל לקנות
שורים לתריעה וכגון שהיו מכירין זה את זה ודאי לרדיא וצין ואפי'

לשמואל ליחזי מקח טעות דכיון שמכירין זה את זה הרי כאילו פירש לו מוכר לי שור לתריעה ודמי למוכר זרעו גינה שאין נאכלין
דנמנונא חייב באחריות: דובין לנכנסתא. כגון טענ שאיט עובד אדמה: ומשני בגמרא דובין לחבי ולחבי. טענ ועובד אדמה:
דמי רדיא ימירין הרבה על דמי שחיטה: וליחזי. אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכנסתא לנכנסתא כיון דהאי גברא עובד דוצין להכי ולהכי
היה לו ליקר אחר הדמים וימלא הדמים מודיעים שדור לרדיא קוין דעגרים ולשחיטה צ"י דיגרים ויחזי אי דמי רדיא יבב"ר ליה
דהיינו כ' דיגר הדמים מודיעים דלרדיא וצין והרי זה מקח טעות כמוכר יין ונמלא תומך^(א) ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מכרתי
הא ודאי לרדיא וצין דהא אפילו לשחיטה וצין כיון דמי רדיא קביל מיניה דלוקח מקחו בעל דנחמנה יתר משתות דהא לא חזי לרדיא
שהרי נמצא עתה ואיט שוה אלא צ"י דיגרים לשחיטה ואי דמי נכנסתא יבב"ר ליה ודאי דלנכנסתא וצין ואף על פי ששוה צ"י דיגרים כמו
עתה קאמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרחא כדלקמן ואמאי לימא דמים מודיעין דהא אפילו לרע"ה דאמרי בפרק המוכר
את [הספינה] (לעיל דף ט"ז) אין הדמים ראיה הני מילי גבי מכר את המכר את הנקר וכדאוקיימנא דכוחא דקרי לנמך כמד ולנכר
בקר ואיכא נמי דקרי ליה לבקר כמד דכיון דלאו כולי עלמא קרו ליה לבקר כמד איכא למימר דהאי לוקח הוי מהנהוג דקרי לבקר בקר
והלכך קא"ל מוכר כמד מכרתי לך ולא בקר שהמוכר מחצירו עליו הראיה והלכך על הלוקח להביא ראיה שהוא מוכר הרגיל
לקרו לבקר כמד ומדלא מייתי ראיה מפסיד אבל הכא דהאי גברא וצין לרדיא ולשחיטה מודו רענ דהדמים מודיעים דכיון דידעין
טדאי צהאי לוקח דרגיל לקנות גם לרדיא וגם הדמים מודיעין הלכך הדמים ראיה דכי האי גוונא נמי אמרינן התם היכי דמי אי דקרו ליה
לנמך כמד כו' אלא דקרו ליה נמי לבקר כמד כולה וצין ליה אלמא היכא דכל צני העיר קורין לבקר כמד אע"פ שקורין לו לפעמים
בקר אמרינן דכוליה וצין דכיון דידעין ציה צהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לבקר כמד כשאר צני העיר וגם הדמים מודיעין דבקר עס
כמד וצן הלכך אמרי רענ דהדמים ראיה וה"ג כיון דהאי גברא וצין לרדיא ולשחיטה והדמים מודיעין דלרדיא וצין ודאי כיון דאיכא
מילתא דמוכחא הדמים ראיה כן נראה צעני: דאייקר בישראל ב"ו. וליכא דמים מודיעין ואיכא דגרס דול רדיא וקם כי בישראל
והיינו הך: וצני גמרא למאי נפקא בינה. פלוגמא דרב ושמואל מאחר ששוה יפה מה שנתן ט: פ"ה רמ"ה. טורח מכירת השור^(א) לשחטו
ולמוכר הבשר הלכך אחר רב הרי זה מקח טעות ויחזי לו המוכר דמי: ה"ד. דהוי מקח טעות להחזיר המוכר להחזיר הדמים:
אי

ריטב"א ב"ב דף צב.

לומר לשחיטה מכרתיו לך; ושמואל אמר יכול לומר לו לשחיטה מכרתיו. ופריש טעמא דאע"ג דרובא לחרישה זביני קסבר שמואל שאין הולכין בממון אחר הרוב. ומיהו דעת גדולי רבותי^(*), והוא הנכון, שלא אמר שמואל אלא היכא דאיכא גבי אידך חזקה דממונא, כגון שפרעו הלוקח כבר, דהכי סתמא דמילתא כדאיתא בפרק^ה המדיר^י קסבר דחזקה דממונא עדיפא מרובא. וכל שאין חזקת ממון כנגד הרוב ודאי אזלינן בתר רובא, והרי הולכין במציאה אחר הרוב, וכל שכן בזו אם לא פרע עדיין הלוקח שהוא פטור, דהא מסייעי ליה רובא וחזקה. וכולה סוגיא הכי ריהטא כשפרעו כבר, דאמרינו ולישקול^י תורא בזויה. והנהו דפרכי מינייהו בגמרא דכתובה ושור שנגח, כולן באים להוציא ממון מחזקתו. וא"ת והא פרכינן לשמואל

ב"ב ב יום טוב בן אברהם אשכנזי (ריטב"א) עמוד מס 65הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

רא"ש ב"ק פ"ה סי' א'

א [דף נו ע"א] שור שנגח את הפרה. אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי סומכוס שאמר ממון המוטל בספק חולקים. אבל חכמים

הגדה"ה
כאן משמע דאין הלכה כסומכוס
(א) וכן חזקת הנשים גבי הדין ארבע
דמיימי מחליף פרה בחמור (ב) ובשמה
ושמה חולקין לסומכוס אפילו אחד מהן
הפסוק נגמר אבל בגרי וברי לא יחלקין
אל"כ דקיימא באגס. פרי"י מהרי"ח:
ולא ישהה אדם שור המועד כדרכי נתן.
מא"י: והכא שיש עסק שטעה בניהם
אמר מתוך שאין יכול לטעם משלם
והיינו דוקא בדבר שיש לו לידע כגון
חמשים ידענא וחמשים לא ידענא אבל
יורשים שאין להם לידע צמילי דאטוהון
או כעין האי שור שנגח שאין לו לידע
מתי נגח אפי' צמורה מקלה נשבע שאין
יודע ופטור. פרי"י וכן פסק בא"י: מנה
לי בידך והלא אמר איני יודע אע"פ
שגרי ידידי טוב הוא שלא היה אומר
גרי בדבר שחזרו יכול לידע שהוא
משקר ושמה גרוע הוא שהיה לו לידע
שהוא חייב ק"ל כרב נתנן דנשבע
שטעה שאין יודע ופטור דליכא עסק
שטעה ציניהם. מהרי"ת:

אומרים זה כלל גדול דין המע"ה. אפילו ניזק
אומר ברי ומוזיק אומר שמה. [א] ופסק רב אלפס
ז"ל דהלכה כרבנן * וכך פסקו החוס': המוכר שור
לחבירו ונמלא נגחן רב אמר הרי זה מקח טעות.
ושמואל אמר המע"ה. ואע"ג דרובא לרדיא זבני
אין הולכין בממון אחר הרוב. ומוקי פלוגתא באדם
שקונה לשחיטה ולחרישה אבל אי זבין אחד מינייהו
[ב] אזלינן בתר אומדנא ומסתמא לפי מנהגו קנאו.
אבל כיון דזבין להכי ולהכי ליכא למיקם עליה
דמילתא לפי מנהג הקונה וסבר רב דאזלינן בתר
רובא ואע"ג דזה האיש קונה לזה כמו לזה מכל
מקום כיון דרובא דעלמא מסייע לרדיא מכריע
דעת הקונה לזד הזה. ומוקי לה בדאייקר בשרא
וקס דבני רדיא וליכא הוכחה בדמים. דאפילו
לרבנן דפליגי עליה דרבי יהודה גבי מכר את הנמד
(ב"ב דף עו:): ואמרו אין הדמים רואה הוו מודו
הכא דהדמים מודיעים [ג] כמו שנתן טעם ר"ת
ורש"ם ז"ל.

[דף נו ע"ב] וקאמר גמרא ואי דליכא לאשתלומי

פלפולא חריפתא אות ב'

כי שם האריך רבינו: [ב] אזלינן בתר אומדנא ב' משמע דאע"ג דאין המוכר מכירו מ"מ אן סהדי דלא קנאו אלא לפי מנהגו והוי טעות במקח אצל בריש המוכר פירות כתב רבינו והמוכר מכירו וכ"כ צטור סימן רל"ז וכתב הב"י דנראה שסובר דאם אין המוכר מכירו לא הוי מקח טעות ע"כ ולא כתב טעמא גם לא הראה מקום שכ"כ רבינו וגם הרשב"ם ויראה לי לתת טעם דאם אין המוכר מכירו הלכך על הלוקח לאודועי ליה ומדלא מודע ליה הוה כוזבין להא ולהא דאע"ג דאין מנהגו כן מ"מ עכשיו נתבטל מנהגו ואמרינן דלא הלך עכשיו אחר מנהגו אלא דעתו לקנות לכך ולכך מדלא הודיעו למוכר וטעם נכון ומספיק הוא: [ג] ה"ג כמו שנתן טעם ר"ת ורשב"ם ז"ל. וטעמו של ר"ת העתיקו

כב בבא קמא תלמוד בבלי עמוד מס 286הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

טור חו"מ סי' רל"ב אות כ"א

דהולכה אלוקה הוא: (יא) המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן אם אין להוכיח מהלוקח אם קנאו לרדיא או לשחיטה כגון שהוא אדם שקונה לזה ולזה וגם אין הוכחה בדמים כגון דאייקור בשרא וקם בדמי רדיא אז אינו מקח טעות שיכול לומר לשחיטה מכרתי לך אע"ג דרובא זבני לרדיא מ"מ [לא] אזלינן בתר רובא להוציא מיד המוכר אבל אם עדיין המעות ביד הלוקח כתב הרמ"ה ז"ל לא מיבעיא אם רובא לרדיא זבני דאיכא רובא דמסייע לחזקת הממון דאמרינן המע"ה אלא אפילו אי כי הדדי נינהו חזקת ממוןא עדיפא והמע"ה ואם הוא גברא דלא זבין אלא לרדיא והמוכר מכירו הוי מקח טעות אפילו לא יהיב אלא דמי בשרא דהוי כפירש ^{לדעת החכמה} לרדיא ואי גברא דלא זבין אלא לשחיטה מסתמא לשחיטה קנאו ודינו כשאר זבני לענין אונאה וביטול מקח: (יב) ואי זבין לרדיא

חו"מ ב יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס 226הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שלחן ערוך חו"מ סי' רל"ב סעי' כ"ג

כג ל המוכר שור לחבירו נו (לג) ונמצא [לב] נגחן אם אין להוכיח אם קנאו לחרישה או לשחיטה כגון שהוא אדם שהוא קונה לזה ולזה וגם אין הוכחה בדמים נח (יח) (לג) כגון [לג] שנתייקר הבשר בדמי שור לחרישה נש אינו מקח טעות שיכול לו' [לד] לשחיטה מכרתיו מ' אע"פ שהרוב קונים לחרישה ולא אזלינן בתר דובא להוציא מיד המוכר [לו] אבל אם עדיין המעות ביד הלוקח לא מבעיא אם רובם קונים לחרישה י' { אלא אפי' (נד) כי הדרי ניהו המוציא מחבירו עליו הראיה ואם הלוקח אינו רגיל לקנות אלא לחרישה (נז) ס [נס] והמוכר מכירו ה"ז מקח טעות ואם אינו רגיל לקנות אלא לשחיטה מסתמי' לשחיטה קנאו^נ [נט] ואם הוא רגיל לקנות לשחיטה ולחרישה ס (נו) אם יש הוכחה [לה] בדמים אם נתן דמי שור לחרישה אומרים לחרישה קנאו והוי מקח טעות ואם נתן דמי שור לשחיטה אומרים לשחיטה קנאו : ה"ס [מ] כל מקום דהוי מקח טעות ונריך להמיר לו דמי וליה ליה זחי נריך ליהן לו מנחם דהוי כבשל מוכר פ' (כ"ג) ג"ס פ' המוכר כיוצא) וכלל נ"מ דיכול ליהן לו קרקע (מסכת מיימוני דמשפטים סי' י"ג) :

חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 194הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ערוך השלחן חו"מ סי' רל"ב סעי' ל"ו

ל' המוכר שור לחבירו ונמצא שהשור נגחן ואסור לקיימו מפני שהוא מוזק אם אין להוכיח אם קנאו לחרישה או לשחיטה כגון שהלוקח הוא אדם שקונה לזה ולזה וגם אין הוכחה בדמי המקח כגון שבשר ביוקר בדמי שור לשחיטה הוי כדמי שור לחרישה אין הלוקח יכול לומר לחרישה לקחתיו והוי מקח טעות דהמוכר יכול לומר לשחיטה מכרתיו ואע"פ שרוב בני אדם קונים לחרישה אין הולכין בממון אחר תרוב להוציא מן המוחזק ולכן אם המעות עדיין ביד הלוקח לא מבעיא אם רובם קונים לחרישה דהוי מקח טעות אלא אפילו כי הדרי ניהו הממעי"ה אבל כשרובם קונים לשחיטה מוציאין מהלוקח ומפני מה אזלינן בזה בתר דובא ולא בתר החזקה כבמוכר מפני דלקיים המקח אזלינן בתר החזקה דבזה גם חזקה המקח מסייע ואף שאין זה חזקה גמורה מ"מ היא כעין חזקה דהא עשו מקח ביניהם אבל לילך בחזקה נגד הרוב ולבטל המקח לא אזלינן דרובא ודאי עדיף מחזקה לחוד [נ"ל] ויש מי שחולק בזה וס"ל דדין הלוקח כדין המוכר [נ"מ] ולי נראה עיקר כדעה הקודמת [וכ"מ מלשון הרמ"ם נקור סעיף י"ח] ואם הלוקח אינו רגיל לקנות אלא לחרישה (המוכר

ח (חז"ם) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס 115הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מכירו ה"ז תמיד מקח טעות ואם הוא רגיל לקנות לשחיטה ולחרישה ויש הוכחה בדמי המקח שנתן ביוקר כדמי שור לחרישה ודאי לחרישה קנאו והוי מקח טעות ואם נתן כדמי שור לשחיטה ודאי לשחיטה קנאו וכשיש הוכחה בדמים אין חילוק בין רוב למיעוט ובין מוחזק לאינו מוחזק דהוכחת הדמים הוי בירור גמור ואע"ג דקו"ל בס' ר"ך דאין הדמים ראייה זהו במקום שהדמים מכחישים עיקר הלשון כמו בשם משא"כ ככאן דבין שקנאו לחרישה ובין שקנאו לשחיטה שם שור עליו ודאי דהדמים ראייה [טור] ובמקום שהדין ע"ה המוכר לא מהני תפיסת הלוקח וכן להיפך [נ"מ] :

ח (חז"ם) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס 116הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

בבא בתרא דף צ. – צ:

זרזין הן: ^א אמר שמואל דאין מוסיפין על המדות יותר משתות' ולא על המטבע יתר משתות' ^ב והמשכר אל ישתכר יותר משתות' אין מוסיפין על המדות יותר משתות' מ"ט אילימא משום אפקועי תרעא שתות נמי לא אלא משום אונאה דלא ליהוי ביטול מקח ^ג והאמר רבא ^ד כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר אלא דלא ליהוי פסידא לתגרא פסידא הוא דלא ליהוי ליה רווחא לא בעי ^ה זבן וזבין תגרא איקרי ^ו אלא אמר רב חסדא שמואל קרא אשכח ודרש ^ז והשקל עשרים גרה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם ^ח מנה מאתן וארבעין הו' אלא שמע מינה תלת ש"מ מנה של קדש כפול היה ושמע מינה ^ט מוסיפין על המדות ואין מוסיפין יותר משתות' ושמע מינה ^י שתותא מלכר רב-פפא

כד בבא בתרא תלמוד בבלי עמוד מס 190 והודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

רשב"א ב"ב דף צ.

(דף צ' ע"א) **ה"א דאמרי' אלא משום אונאה דלא להוי ביטול מקח והא אמר רבא אפי' פחות מכדי אונאה חוזר, פירשו רוב המפרשי' חוזר המקח כלו, אפי' פחות מכדי אונאה הוי מקח בטל. וקשיא לי, דא"כ בטל הוה ליה למימר. ועוד דא"כ כוליה פירקין דבית כור קשי' לי, דהוי דבר שבמדה, ואפי' הכי קתני פחת כל שהוא ינכה הותיר כל שהוא יחזיר. אלא הגר' הנכון מה שפ"י הרב ר' יהוסף הלוי ז"ל אבן מגש, חוזר אותו פחת אע"פ שהוא פחות מכדי אונאה, שלא נאמרו דיני אונאה במחילה וחזרת אונאה וביטול מקח אלא בשיש טעות בדמי המכר, אבל כל שבמדה ושבמשקל ושבמנין לא שייך בהני דיני כלל, אלא הרי הוא כאלו נתן לו (מקצר) [מקצת] ומשלים השאר, והילכך אין הפרש בדברים אלו בין יתר מכדי אונא' לפחות מכדי אונאה, אלא לעולם המקח קיים ומחזירי' זה לזה הפחת והיתרון. וכבר כתבתי יותר מזה בקדושין בריש פר' האומר בס"ד.**

ב"ב אבן-אדרת, שלמה בן אברהם (רשב"א) עמוד מס 167 והודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

בבא בתרא דף קג:

וְצוֹנְמָא מִלְמַטָּה מְהוּ הִתִּיקוּ: מִתְנִי' יְבִית כּוֹר
עֵפֶר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ מִדָּה בַּחֲבֵל פִּיחַת כָּל שֶׁהוּא
יִנְכָּה הוֹתִיר כָּל שֶׁהוּא יִחְזִיר וְאִם אָמַר הֵן חֹסֵר
הֵן יֹתֵר אֲפִילוֹ פִּיחַת רוֹבֵעַ לְסָאָה אוֹ הוֹתִיר
רוֹבֵעַ לְסָאָה הִגִּיעוּ יוֹתֵר מִכָּאן יַעֲשֶׂה חֲשׁוֹן

כד בבא בתרא תלמוד בבלי עמוד מס 216הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

חידושי הרמב"ן בבא בתרא דף קג:

מתני' מדה בחבל פיחת כל שהוא ינכה. קשיא לי לרבי שמואל ז"ל ההיא דאמר רבא כל דבר שבמדה שבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר ובטל מקח והכא אמאי לא בטל מקח לגמרי וליכא למימר דלא אמרה רבא אלא במטלטלי אבל במקרקעי לא לפי שאין אונאה לקרקעות מדאמרין במציעא (נ"ו ע"ב) חטים שזרען בקרקע קרקע דמו ואין להם אונאה וכו' היכי דמי אילימא דאמר שדא בה שיתא ולא שדא בה אלא חמשה והאמר רבא כל דבר שבמדה וכו' חוזר אלמא אף ע"ג דאיכא למימר בקרקע הן חוזר ועוד דגרסי' בקדושין (מ"ב ע"ב) ובמקרקעי נמי לא אמרן אלא לפלוג בעלויא אבל במשחתא לא דאמר רבא כל דבר שבמדה וכו' שמע מינה דהא דרבא אפילו במקרקעי היא. אלא היינו טעמא דמתניתין דכיון דאמר ליה בית כור אני מוכר לך בכך וכך מדה בחבל ואינו בית כור הכי קאמר ליה לפי חשבון של בית כור מדה בחבל בכך וכך אני מוכר לך אותו שדה שלי ויש מפרשים ינכה ואם רצה לחזור בו יחזור. והוי יודע דההיא גופה דאמר בה אפי' פחות מכדי אונאה חוזר אין אנו מודים שפירוש' בטל מקח דוקא אלא פעמים בטל פעמים קנה ומשלי' אי אפשר להשלי' כגון שדא בה שית' ולא שדא וכגון מכר לו בית ונמצא חסר מן המדה בטל מקח וכן בכלים ומטלטלין וכיוצא בהן אפשר להשלים כגון שמכר לו פירות הללו מסא' בסל' ומדד לו ונמצאת מדה חסרה משלים נמצאת יתירה מחזיר ושתות ויתר משתות ופחות כולן שוין בדבר וכן דעת הרב רבי יהוסף הלוי ז"ל בפרק הספינה ואחרים הכריעו כן מההיא דאתמר בביצה גבי ביעי דפחיא למאן יהבו ליה דשחוטא אחת לקמיה דרבי אמי א"ל מקח טעות הוא והדר פשיטא מהו דתימא האי לאכילה קבע להו והאי דקאמר דפחיא משום דצריכין למאי נפקא מינה למתבא ליה דביני ביני והא ודאי כיון דאמר דפחיא וחשיבו טפי משום דצריכין לא גרעי מדבר שבמשקל ואפי' הכי באהדורי דביני ביני סגי משום דהוה ליה כפירות שיכול להחזיר לו ביצה אחת להשלים מה שביניהם וגם זו ראייה.

יָרַח בְּדוּלָה חֲנֻיָּית וְכו'. מִימְרָא שֶׁסְּבִיחָה בְּכ"מ (דף נ"ח:) כְּלָסוּן הַמַּחֲזֵר, וּמ"ש לִפִּי שֶׁהִדְרָר מִקּוֹר לֵבָב. פִּירוּשׁ לִפִּי שֶׁהוּא יָכוֹל לִטְעוֹן וּלְזַמֵּן לְעוֹנָה נִתְכַּוְּנָה אוֹ כִּי הֵייתִי כְּבוֹד וְלֹא עָלָה בְּדַעְתִּי רַק טוֹב: וְכֵן הַצּוּקִים מִחֲנֻיָּית דְּבָרִים וְכו'. מִימְרָא שֶׁסְּפָרָה הָיָה (שֶׁסְּדף נ"ט.) כֹּל הַשְּׁעָרִים נִעְנְלוּ מִזֶּה מִשְׁעָרֵי אֲוֵנָה:

במשקל וכו' ביצד

[illegible]

ממון עובר בשלשה לאוין.
חיות ומשום ולא חנו איש
חצונו: יי ומפני מה עובר
זים אף בהנחת ממון. ועל
ונתא דברים. מפני שהוציא
ייה סתם. וכפל לאוין בגר
וננו ולא תלחץ: יי גדולה
ן. שזה ניתן להשכון וזה
ר בהנחת דברים ויראת
סוד ללב נאמר בו ויראת
מר כי אני ה':

א. המוכר לחבירו במדה במשקל או במניין ומעט בכל שהוא חזר לעולם שאין חנויה אלא ברמים אבל בחשבון חזר: **ב** כצד מוכר לו מאה אגוזים

או תשעים ותשעה. נקבה
ואפילו
נמצאו
המנין
שקנו
חבירו

וא וכן
לחבירו קרקע או עבד
ונמצא במקח מום שלא
הטעות הוא. והוא שלא
שראה המום הרי זה מחל
לכל שוה עשרה דינרין
ויכול לומר לו הילך איסר
ההלוקח ליקח פחת המום
או מול דמים שלך ולך;
זה מחזורין. וכל שהסכימו
עליו

השנים 1974-1975 בדור ונמצא מאת ואמר

[illegible]

ידע בו הלוקה. מחזור אפילו לאחר כמה ^[6] שנים שזה כ
ישתמש במקו אחר שידע ביום. אבל אם נשתמש בו אחר
ואינו יכול להחזיר: ד אין מחשבין פתת המום. אפילו מכר
ונמצא בו מום המפחיתו מדמיו איסר מחזור את הכלי ואינו
פתת המום. שהלוקה אומר בתפץ שלם אני רוצה. וכן אם ר
הרשות ביד המוכר. שהוא אומר לו או תקנה אותו כמו שה
ה' יכל שהסכימו עליו בני המדינה שהוא מום שמחזור בו מ

א סמ"ג שם טור שס: ב סמ"ג לאוין ס' ק"ע טוח"מ ס' רל"ב: ג טור שם מביא השגת הר

הוא נשאל: "אם כן, מדוע לא נאמר שיש להם חלק בלילה הזה?"
 תשובה: "כי הם לא ידעו שיש להם חלק בלילה הזה."
 והוא נשאל: "אם כן, מדוע לא נאמר שיש להם חלק בלילה הזה?"
 תשובה: "כי הם לא ידעו שיש להם חלק בלילה הזה."

ד: ד עזח"מ ס"י רל"ב בשם רבינו:

הם שהוא של דברים כיון דאם אמהר כן עובר
 ונ' דממון בישראל וכן עובר על לא חטוי דדברים
 יח'אם כלשון אונאה ג"כ רח"ו לו לעבור על וגר
 י' לומר שמתוך לזה כתב רבינו ו"ל ופסל לאוין
 הד כחמטון וחד בדברים דומיא דישראל דכתיב
 ואלא יעבור על זה כזה ועל זה כזה, וזה שכתב

במחנות דגדג אחרי לא עבר לאו דוגר לא
בלחילת מחנות ג' משום דעבור על לאו לא
בישראל כיון שעבור על מחנות כזה כיון
לא מונה כיון שהזכיר בלשון אונתה וא
בר הכרעה לימא בגר לא מונה שחי פ
המשמע דלחל לומר דמחנותים הם ה
לחם וחושיא חמיתא עדיו לא מיתחל

הפסוק נגיד וכן המורה לחיבור קרקע וכו' מ"ה היה י"ל בשם י' מ' שכתב שם היה הדבר שהלוקח יכול להצמיח לאלתר ולא הקדיש לעשות כן ששני חזר. ונראה בשני שם היה המקח שהקדש המושג כיון שהלוקח עדיין מעות המוכר בידו י"ל דמשי"ה לא הקדיש הלוקח לעשותו

בגר כשני דברים בפירוש לא תונה ולא תלמד ואם כיונה הכתוב היתה שיעבור באונתא ממנו ביה לא תנו ולא תני אחד בממנו ואחד בדברים ומדשי ומכח חד בלשון תהיה וחד בלשון רבנו כשי דברים בפירוש כלומר בחד דברים

מייסדות

אין וכן ראבי"ה וכן ס"ה כלשון העמוד:

5

ר"מ ז"ל הוא מפורסם פרק הזהב ומה שהראב"ד ז"ל
 מלקדקת ידקדק על דרך ההלכה דכא ידע ומחיל וכו' וכו'
 וכן כמילת תלמודא: וכן אם נמצאו המעיות הבר
 וידבר הראב"ד ז"ל הם סברה ויכר הקדמתי ומכח
 ר"מ ז"ל יספיק לי ואם כסברות אלה תבחר ולא אלי
 חסד:

הגות

ג. [א] וכן פסק ר"י אלפס בשם

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

הוא והשנה כלל ואין הגדון דומה לראש כי
שם התיימי בהקדמה ה"ל הריז מקיימו וכו' ו
כי השם הם לא ידעו דמיסיל הכא ידעו ו
דבר ר"מ ו"ל פיקר מפורשים פרק הוסב נג
האריך בספרות המהמדות וכו' ואלו הנה
הם לרבותי רבות עד ראו המהמדות והמדות

מגדל טון

אָפֿט'ן אַ ב. חנוכה'ר לחבירו במדת או במשקל וכו' ביצד טבר' לו טאת וכו' עד לאחר כמה

שנים: בתב. הראב"ד ז"ל איט מחזור פעמים שאין סמקם נקטת וכו': ואני

[illegible]

שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' א'

א (א) ה המוכר לחבירו במדה במשקל או במנין או מעה
בכל שהוא ב (ב) חוזר ג (ג) לעולם (ד) שאין אונאה
אלא בדמים אבל בחשבון חוזר כיצד מכר לו מאה אגוזים
בדינר ונמצא קיא או צ"ט [ה] נקנה המקח ד' ומחזיר
המעות ואפי' אחר כמה שנים נ [ו] וכן אם נמצא המעות
חסר או יותר מהמנין שפסקו חוזר ג ואפי' לאחר שקנו
מידו שרא נשאר לו אצל חבירו כדום חוזר שקנן
במעות הוא :

חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 188 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

סמ"ע שם ס"ק ב'

ובמנין : ב חוזר לפולם . פי' המקח קיים
והאונאה שהטעה בו חוזרת ומשלים לו
המנין או המדה והמשקל בדבר ששאל פשר
לו להשלים וכדמסיק במכר לו אגוזים אבל
מכר לו קרקע וא"ל שהיא ארוכה ו' אמות
ומסירה חצי אמה ואילו להשלים מקרקע
שבגדה המקח בטל לגמרי כמ"ס במ"י
רי"ח בהש"ף ז' ובסוף סעיף ח' בא"ל כור
עפר אני מוכר לך ולא עמד בתוכו ולא
הראהו ול"ד לאומר כור עפר מדה בחבל
אני מוכר לך דגתבאר שם דמנכה לו לפי
המדה שנחסר לו דשאי' חסר דכיון דא"ל
מדה בחבל סוה ליה כאלו אמר בפי'

שמוכר לו לפי המדה וכמ"ס שם ונס' כאן בדרישה"מ
חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 187 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

באר הגולה שם אות א'

לשון הרמב"ם ריש פט"ו מהל' מכירה מימרא דרבה ברפ"ב
דקידושין דף ע"ב ע"ב כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין
אפילו בפחות מכדי אונאה חוזר, וכתב הרב המגיד בשם הרב
אבו מגש (ז"ל) ב"ב צ' ע"א, דהאי חוזר פירושו שהמקח קיים
ומחזיר מה שחסר, אבל אין בטעות כזה בשום צד ביטול אפי'
ביתר משתות, כיון דלא הוי טעותא בסך הערך:

ערך ש"י חו"מ סי' רל"ב סעי' א'

סעי' א' המוכר לחבירו במדה במשקל או במנין או מעה
בכל שהוא ב (ב) חוזר ג (ג) לעולם (ד) שאין אונאה
אלא בדמים אבל בחשבון חוזר כיצד מכר לו מאה אגוזים
בדינר ונמצא קיא או צ"ט [ה] נקנה המקח ד' ומחזיר
המעות ואפי' אחר כמה שנים נ [ו] וכן אם נמצא המעות
חסר או יותר מהמנין שפסקו חוזר ג ואפי' לאחר שקנו
מידו שרא נשאר לו אצל חבירו כדום חוזר שקנן
במעות הוא :

סעי' א' המוכר לחבירו במדה במשקל או במנין או מעה
בכל שהוא ב (ב) חוזר ג (ג) לעולם (ד) שאין אונאה
אלא בדמים אבל בחשבון חוזר כיצד מכר לו מאה אגוזים
בדינר ונמצא קיא או צ"ט [ה] נקנה המקח ד' ומחזיר
המעות ואפי' אחר כמה שנים נ [ו] וכן אם נמצא המעות
חסר או יותר מהמנין שפסקו חוזר ג ואפי' לאחר שקנו
מידו שרא נשאר לו אצל חבירו כדום חוזר שקנן
במעות הוא :

חו"מ טאבאק, שלמה יהודה בן פסח צבי עמוד מס 259 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה